

مرند اۆيكو

Mərənd öykü

عاشيق حسين جوان؛ صنعتكارلىق دان بويوك

يازار: حبيب فرشبايف

Web address: www.marand-oyku.arzublog.com

Facebook: www.facebook.com/marandoyku

Email: rezaaydin491@yahoo.com

عاشیق حسین جاوان، صنعتکارلیق دان بویوک حیب فرشباف

سبدین اورتویونون قیراغیندان، الینی سبده اوزالتدی، یئنه بیر تویوغون قیچلاریندان برک- برک توتوب، چیغیردا- چیغیردا، سبددن باییرا چیخارتدی.

خئیروللا تویوق- خوروزلاری ساتدیقجا پوللاری بویونندان آسدیغی کیسه یه دولدوروب، یئنه کوینه یی نین دویمه لرینی باغلا ییردی.

بو دونه الینی سبده سالاندا، آناچدان باشقا، تویوق- خوروزودان قالانی یوخ ایدی. آناچی ساتماغا خئیروللانین اوره یی یول وئرمه ییب، اونو ایکی دونه سبده قایتارمیشدی. ایندی ایستر- ایسته مز آناچی سبددن چیخاردیب، اونون ساپ- ساری ککلینی دونه- دونه تومارلادی. سونرا اونو برک- برک باغرینا باسیب، بیر آن خیاله جومدو: «کاش کی، شاه صنمین سوزونه باخیب آناچی شهره گتیرمه یه یدیم، آنجاق ایش، ایش دن کنچیب، سبده آیین- اویون دولدوراجاغام، تزه دن اونو کنده قایتارماق مومکون دئییل...»

بیردن بیر چیخیش یولو تاپمیش کیمی گوزلری سئوینچله بوروندو، - نئینه ک آناچین پولونا شاه صنمه پالتار آلام- دئییه، آناچی ایکی اللی یوخاری قالخیزدی.
بو آن شاه صنم آناچی گوره ن کیمی، یئنه کالاغایی نین اوجویلا گوز یاشلارینی سیلیب، اوزونو یانا چئویردی.

خئیروللا حیات یولداشی شاه صنمه ساری گنتمک ایسته ینده اونون قولوندان توتמוש موشتی آناچی زورلا اونون الیندن آلیب، اوچ تومن گوموش پول اووجونا قویوب نه زامان گوزدن ایتیمیشدی. خئیروللا بیردن اوزونه گلدی- بو پوللاری باشقا پوللارا قاریشما سین- دئییه، اونو بیر دسمالا دوینله ییب، قولتوق جیبینده برکیتدی. بوش سبدی دالینا آلاندا قارنی قورولدادی- تاری یاناسان، نهار یئمه میشم هله- دئییب، سبدی دالینا آتدی. آناچین مسله سی اونو بیر آز کوورتسه ده، تویوق- خوروزو یاخشی پول ساتدیغیندان، گون بازاریندان راضی چیخمیشدی.

خئیروللا مئیدان آغزیندان حئیدر تکیه سینه طرف یولا دوشدو. گون چیخان طرفده توپا- توپا پاییزین پامبیق بولودلارینی گوره نده، قاراداغی خاطرلاییب، وحده گلدی. هئچ بیلمه دی نه زامان آددیم لاری قوربتی هاواسی لا قوشالاشدی... اونون ارسباردان اوچ گونلوک آیریلیغی، اوچ آی نظرینه گلیردی. صاباح الی دولو وطنه قایداجاغینی دوشونه نده کئفی یامان سازالدی... ایندی داها اوشاق لارا باشماق آلماغا دا پولو چاتیشیردی. - یوخ هر شئی دن اول، بنش اون باتمان قند

آلام گرهک- دئدی. کئچن قیش کلئبیردن قوناق گلنده, کئنده بیر اووج قند تاپمادیغینی هله ده اونوتمامیشدی.

-یوکوم یامان آغیر اولاجاق- دئییه, فیکره گئندی: «هله اوستا ماحموددان سازیمی دا آلام گرهک.»

یوک سوزونه چاتاندا, بیردن آتی یادینا دوشدو...

-ائی دیل-ی قافیل! حئیوانی سحرده کاروانسارادا آج- سوسوز قویوب چیخمیشام- دئییب,
آددیم لاری نین سورعتینه داها دا آرتیردی...

هله قاری کورپوسونه چاتمامیشدی کی, چایین کناریندا بیر توپا یئره اوتورموش آدام دیققتینی جلب ائندی. ایرهلی گئدیب ایلیب یئره باخاندا یئرده یان- یانا دوزولموش اوچ وراق گوردو.

قارا خالچی- بیر قوی, بئش آپار- دئییه, قاراخالی هامییا نیشان وئردی. سونرا هر الی نین اورتا و باش بارماغی لا وراق لاری چوخ سورعت و مهارت ایله بیر- بیرین اوستونده آشیریب, یئنه سیرایلا یئره دوزدو.

بو آن کناردا دایانمیش بیر جاوان اوغلان قاباغا گلیب بیر گوموش بئش لیک یئره قویدو.

او ایشاره بارماغینی ساغ طرفده کی واراغین اوستونه اوزالتدی. واراغی چئویریب, - آخ جان تاپدیم- دئییب, قاراخالی هامی یا نیشان وئردی. سونرا ایبیرمی بئش قیران قارا خالچی دان آلیب. سئوینه- سئوینه گئدیب, گوزدن ایتدی.

ایکینجی و اوچونجو نفرده ائله هامان سایاق بئش قویوب, ایبیرمی بئش آپاراندا خئیروللا تاماهلانندی. تئز آپاریب سبدی دیوار دیبینه قویدو. کیسه دن بیر بئش قیران لیک چیخاریب, قاییدیب یئرده چومبه لدی.

او, قاراخالی بیر آن بئله گوزدن قویماییب, قاراخالچی نین ال لرینه دیققتله باخیردی. نهایت بارماغینی دوز گوردویو قاراخالالا اوزالدیب, قاراخالچی نین اوزونه باخدی.

قاراخالچی بوش واراغی اونا نیشان وئرسه ده, او هله ده واراغین خال اولمادیغینا اینانا بیلمیردی. بئش قیران پولونو بو ساده لیکده ایتیره نده خئیروللا بیر آز عصبی لشدی. او یئنه کیسه دن بیر بئش لیک چیخارتدی. بو دونه دیققتینی قات با قات آرتیریب, گوزلری وراق لارا ساغا- سولا هرلنیردی. ایکینجی واراغ دا خال اولمایاندا بیردن گیجگاهیندا بیر قیزیشما باشلادی...

بیر آزدان او داها هاردا اولدوغونو و نه ائتدییینی بوسبوتون اونوتموشدو...

آباق لاری سانکی یئره یاپیشیب, گووده سی نین آغیر لیغیندان آباغا قالمیسا ذرّه جه گوجو قالمامیشدی. ال لری تیر- تیر اسیر, اوره یی گوپ- گوپ دویونوردو.

بوش کیسه بوینوندان آسلانیر, بوش دسمالالا اوز- گوزونون ترینی سیلیردی...

بیردن- پاسبان گلدی- ائشیده نده, ایلان وورموش کیمی یئریندن دیک داشلانیب, آباغا قالمیسا:
-سرکار منیم پول لاریمی- دئییه, اوز دووره سینه فیرلانا- فیرلانا پاسبان آختاریردی. تبریز جولیک لری

نه زامان بير دونگه نين آرخاسيندا گوزدن ايتميش ديرلر.
ديوار دييينده قالان بوش سبد هر تيرهك آدديملا، اوندان اوزاق لاشيردى.

آغ يئل، قلمه آعاج لارى نين پرده لرينده، حزين بير ماهنى سس لنديريب، گنجه نين سوکوتونو پوزوردو. هر يئر طولمات قارانليق ايدى. خئيروللا کاروانسارانين حيطينده باشينى ال لرى نين آراسينا آليب، ديوار دييينده اوتورموشدو. او گاهدان باشينى قالخيزيب گون چيخان طرفه باخسادا، سحرين آچيلماسيندان هنج بير اثر - علامت گوزه ديميردى. هاجان دان- هاجانا زورلا آياغا قالخيب، يئنه ياتاغينا قايتدى.

بير خيردا اوتاق دا بئش- اون موسافير يان- يانا ياتيپ، خورولتو سس لرى بير- بيرينه قاريشميشدى. او يئنه ياتاغينا اوزانيب گوزلرينى يومسا دا، باشينى آغرى سيندان بير آن يوخو گوزلرينه يول تاپا بيلمهدى. نهايت قالخيب حيطه قايتدى. آفتابدان بير نئچه اوووج اوز- گوزونه سو ووروب، الينين ياشينى بويون- بوغازينا چكدى.

حتم كيشى سس- صدايا اوتاغى نين قاپى سيني جيرلا- جيرلا آچيب، حيطه چيخدى. خئيروللانى گوره نده- باغيشلا عاشيق دئيه سن بو گنجه بيره لر سنى قويمادى ياتاسان؟! - دئدى. کاروانساراچى اونو اوتاغينا دعوت ائتدى. حتم كيشى لامپانين پيلته سيني قووزادى. اوجاقداكى قارا چايدان دان بير ايستىكان چاي سوزدو.

خئيروللا چايى ايچيب بير سيغار ائتشدى. سيغارا بير نئچه نفس ووروب چاينى ايچدى. بير آز اوزونه گليب، سوزه باشلادى: - مشدى حتم! آلاهدان گيزلى دئييل سندن نه گيزلى، آخشام بازاردا پول لاريمى جيبمىدن چيخاريب لار- دئيه نده، حتم كيشى «- اشى! من ده دئييرم بس نيه يوخون آپارمير! هنج اوره يينى سيخما. سحر آچيلير، گنت حاج على دن نه ايسته بيرسن سه، آل آبار، پولونو كنددن گونده ره رسن گلر. شوکور آلاها، آدلى- سانلى عاشيق سان، ايسته سن لاپ اوزوم ده گليب ضامين اولارام» - دئدى.

خئيروللا- عمى سنى چوخ ساغ اول- دئييب، آياغا قالخدى. حتم كيشى نين اورهك - ديره يى خئيروللانى بير آز توختاتدى. او تويله يه گيرنده، كهر آتى نين كيشنرتى سى اوره يينى اوخشادى.

خئيروللا كؤهنه بازارا چاتاندا هله بيرجه ماغازا دا آچيلماميشدى. او، خيالا دالميش سفيل- سرگردان، تبريز خيياوان لارينى دولانماغا باشلادى. گجيله، گولوستان باغينا گئتدى. ساعات قاباغينا چاتاندا بيردن «خئيروللا»- سسى ائتشدى، ديك يئرینده داينيب، گئرى دؤندو. ايكى نفر گوله- گوله اونا ياخين لاشيردى. خئيروللا اونلارين هنج

بیرینی تانیمادی. اونلاردان بیر: - ایه عاباس! دئییرم بو خئیروللادی، دئییرسن یوخ- دئییه، قوللارینی اونون بوینونا دولادی. اوز- گۆزونو اؤپنده بیردن خئیروللا عاشیق حوسئینی تانیدی. خئیروللا حوسئین جاوانی قوجاق لاییب بیر آز کؤوره لدی. عاشیق حوسئین -خوش گۆردوک عاشیق! ایه نییه بئله پوزغون سان، ناساز کی، دئییل سن؟- دئییه نده خئیروللا باشینی قالخیزیب -یوخ قاغا- دئییه جاواب وئردی. عاشیق حوسئین زارافات یانا -ایه! بلکه منیم شئعرلریمی اوخودوغونا خان- بی سنه دولاشیر؟- دئییب، هاوانی دیشمک ایسته دی.

خئیروللا باشینی توولاییب آستادان پیچیلدادی - پولومو ایتیرمیشم قاغا. کئندن نچه توپوق- جوجه گتیرمیشدیم، آیین- اویون آلام آپارام، پوللارینی ایتیردیم- دئییه نده عاشیق حوسئین - جانین ساغ اولسون اده! بو گون- صاباح توپلار باشلاییر، قم ائله مه! - دئییب دؤنوب عاباس بالابانچی یا گیزی بیر گۆز ووردو. عاباس توتقون حالدا باشینی بولایاندا حوسئین جاوان فیکره گئندی...

بیر آزدان خئیروللانین قولوندان توتوب، بیر آز کنارا چکیب، قولاغینا پیچیلدادی:

-نجه دیر بو آخشام شمیل چایخاناسیندا بیر دئییشمه مئیدانی قوراق؟ حوسئین - سن منه قولاق آس!- دئییب، خئیروللانین ائعتیراضینا مائع اولدو.

هله ناهار آذانی دئییلمه میشدی، بوتون تبریزه یاییلدی کی، «قاراداغ دان بیر عاشیق گلیب، حوسئین جاوانلا دئییشمک ایسته بیر»!!

خئیروللا سازینی عاشیق حوسئینین سازینین اوستونه ووراندا قهوه چی شمیل سیبیل لری نین اوجونو ائشه- ائشه اونا یاخین لاشیب - اده! هانسی کئندن گلیب سن؟ هئچ بیلیرسن بو ساز کیمین ساز دیر؟!- سوروشموشدو. خئیروللا اؤزونو اوندا قویما ییب، توختاق- توختاق - بلی، بیلیرم- دئییه نده، بوتون چایخانادا اولان آداملار ایستیکانی الیندن یئره قویوب، مات- مات اونا باخمیشدی لار.

پاییز گونشی قیزیل شفق لرینی عئینالی داغی نین اته بیندن هله ییغیب قورتارمامیشدی. خئیروللا تمیز پالتارلارینی گئییب، شوه کیمی ساچلارینی دؤنه- دؤنه داراییب نیظاما سالدی. او، تمیز اوز- گۆزونو، قاپ- قارا بیغلارینی حامامین آیناسیندا سئیر ائدیپ، راضی لیک حیسّیله یولا دوشدو...

چایخانانین قباغینا توپلاشمیش آداملاردان هئچ کس اونو تانیمیردی. ایزدیحامی یارا- یارا ایچری کئچدی. عاشیق لاردان بیر نجه سی خئیروللانی تانییب اونو باشقالارینا تانیتدیردی لار. خئیروللا قالی نین اوستونده سیرایلا دوزولموش بوتون عاشیق لارلا ال وئریب گۆروشدو. اونا قالی نین

اوستونده يئر وئرديلر.

خئيروللا آغير باخيشلارين آلتيندا تيترهك ال لريله تازا سازيني كؤكله ييب قورتاردى. او تاوار سازينين ياخشى چيخديغيندان دؤنه- دؤنه اوستا ماحموددان راضى ليق ائتميشدى. خئيروللا هله چاييني ايچيب قورتارمايشدى. بىردن ائشيك ده كى لرين چپيك سسيندن هامى بىرليكه آياغا قالخديلار.

عاشيق حوسئين گورولتولو آلقيشلار ايچينده چايخانايا واريد اولدو. او - ايله شين- دئيه، آغ ساققالارا باش ايدى. سونرا عاشيق خئيروللايا ياخين لاشيب -خوش گلدين- دئيب اونا گوله- گوله بىر گؤز ده ووردو. سازى نين زيل- بميني كؤكله ييب حاضيرلاشدى. ايكي عاشيق چايخانانين ايكي باشيندا اوز- اوزه دا يانديلار.

عاشيق حوسئين سازينا بىر تك ميضراب ووراندا بوتون سسلر كسيلدى، داها كيمسه دن بىر جينقىر دا چيخمايىردى.

عاشيق حوسئين اوزونو عاشيق خئيروللايا توتوب -قوناق قارداش! بويور باشلا!- دئيه نده، خئيروللا يوخارى باشدا اوتورموش عاشيقلارا باش اييب -اوستادلارين ايجازه سى له- دئيه، ميضرابى سيملره توخوندوردو.

خئيروللانين اللى اسير، اوره يى چيرپينيىردى. عاشيق حوسئين-ين مهربان باخيشى اونا توختاق وئيريىردى. خئيروللا ديوانى هاواسيني چالا- چالا سؤزه باشلادى:

مندن سالام اولسون حوسئين جاوانا،

يايىليب شؤهرتى ميله، موغانا،

عزيز اوستادا! نئچه سورغوم وار سانا،

جاواب بويور، ائل سسينى دينله سين.

او نه دير كى، سيلينمزدىر قاراسى؟

او نه دير كى، هئچ تاپيلماز چاراسى؟

نه قده دير يئرله گؤيون آراسى؟

لزگى احمد بو دفترى يازار هئى؟..

خئيروللانين ملاحظلى سسينى دينله ييب، باخيشلار گئت به گئت اونا مهربانلاشدى. او، سؤزونو قورتاران كيمي ائختيراملا عاشيق حوسئينه باش اييب، چكليب كناردا دا ياندى. عاشيق حوسئين

سازيني باغرينا باسيب، ميضرابى نين ريتمى ايله چايخانانين مئيدانينى ووقارلا دولانماغا باشلادى. او گاهدان سازيني چالا- چالا چايخانانين آستاناسينا چيخاندا، باييرا توپلاشميش

پرستيش كارلارى نين مهربان باخيشلارى لا آلقيشلانيردى. نهايت گليب آشاغى باشدا

عاشيقلارين اؤنونده دا ياندى. اونون هر ميضرابى لا بوتون باشلار ساغا- سولا هرلنيردى.

بیردن- بیرە، ایلدیریم چاخان کیمی چایخانانین فزاسی جینگیلدهدی. بو آن تاخچالارا دوزولموش ایستیکانلار لرزه یه دوشوب بیر- بیرینه توخوندولار. اونون سسی گۆی مچیدین کونیزیندن آشیب، تبریزین خییاوانلارینا یایلدی...

او اوره ک دیر بیلینمز دیر یاراسی،

او اؤلوم دور هئچ تاپیلماز چاراسی،

دوخسان مین ایل یئرله گۆیون آراسی،

خسته قاسیم بو دفتری پوزار هئی...

عاشیق حوسئین سؤزونو قورتاران کیمی گوموش پول چایخانانین اورتاسینا قویولموش سینییه یاغیش کیمی یاغماغا باشلادی.

بو آن شمیل بیر اوووج اوزه رلییی اوچ دؤنه عاشیق حوسئینین باشینا دولاندیریپ، توولامانین اودونا آتدی. فیت سسی له گورولتولو آلقیشلار چایخانانی تیتره دیردی. سسلر کسلیمک بیلمیردی، نهایت عاشیق حوسئینین الینین ایشاره سی له سسلر کسیلدی. خئیروللا ایکینجی و اوچونجو قیفیل بندینی ده اوخویوب، عاشیق حوسئین دن جاوابینی آلدی. سونرا نؤوبت حوسئین جاوانا چاتدی...

دئیشمه اوچ ساعات دان آرتیق داوام ائتدی، هر ایکی عاشیق بیر- بیرین سورغو- سوآلینا لاییقینجه جاواب وئردیلر. سؤز گلیب سون مقامینا چاتمیشدی. قهوه چی شمیل یاواش- یاواش تداروک فیکرینده ایدی...

هر زامان عاشیق حوسئینین دئیشمه سیندن سونرا، شمیل اؤز حئسابینا بوتون موشتی لره شیرین چای پایلاردی. ایندی ده ایستیکانلاری یویوب، الینده قورولاییب، سینییه دوزوردو. شمیل ایشله دییی حالدا دا، بیر آن بئله گؤزونو عاشیق حوسئین دن آیرا بیلمیردی. خئیروللا سون قیفیل بندینی بئله باشلادی:

بیر حکمت گؤرموشم خیالیم چاشیب،

هوش باشیمدان گئدیپ، دلیم دولاشیب.

شاهین قوللوغوندا بیر قول ایله شیب

بدن بیردیر، ال- آیاغی یئددی دیر؟.

خئیروللا سؤزونو قورتاران کیمی یئنه باش اییب کنارا چکیلدی. عاشیق حوسئین سازینی چالا- چالا مئیدانی بیر دؤوره گزیب، گلیب دایاندی. او، قیفیل بنده جاواب وئرمه ییب، بیر آزدان دوباره مئیدانی دولانماغا باشلادی. بو ایش قئیر- ی عادی بیر حرکت اولسا دا، هئچ کسین دیققتینی اؤزونه جلب ائتمه دی؛ اوچونجو دؤورو ده قورتاریب سؤزه باشلامادی. یاواش- یاواش باخیشلاردا بیر نیاران لیک یارانندی. بیردن قهوه چی نین الیندن بیر ایستیکان یئره دوشوب، چیلیک- چیلیک

اولدو...

خئىروللا باشىنى آشاغى ساليب، خيالا دالميشدى:

«بلکه قيفيل بندين جاوابى قاغامين ياديندان چيخيب؟! يوخ! بو اصلن اولان ايش دئييل، او يقين بيله- بيله جاواب وئرمكدن بويون قاچيرير» دئدى.

خئىروللانين گؤزلرى دولدو، اوره پى قوش كيمي چيرپينماغا باشلادى...

بير نئچه نفر آياغا قالخيب، سيغار يانديريب، چايخانادان باييرا چيخديلار. بيردن چايخانانين

قباغينداكى ايزديحام دنيز كيمي چالخالانيب، بير الى آغاجلى جاوان ائشيه توللاندى. او،

سؤيوش وئره- وئره ايچرى گيريب، خئىروللايا طرف يوبوردو. عاشيق حوسئين جلد اونو

قوجاق لاييب، آغاجينى اليندن آلدى. جاوان اوغلان باشىنى حوسئينين سينه سينه سؤيكه ييب،

هؤنكور- هؤنكور آغلاماغا باشلادى؛ هامى چاخناشدى. عابباس بالابانچى تئز خئىروللانى آرادان

چيخارتدى. بيردن عاشيق حوسئين اوجا سسله سؤزه باشلادى:

-قارداش لارا! قارداش لارا! بير منه ايجازه وئرين. منيم عزيزلريم! بورا سنت مئيدانى دير، سؤزه سؤزله

جاواب وئرمك لازيم دير. بير دايانين! اولن خئىروللا منيم اؤز بالام كيمي دير، بوندان علاوه، او منيم

نئچه ايل شاگيرديم اولوب. من قاراداغين بئله بير صنعتكار يئتيرديبينه فخر ائديرم.

بير آن هاى- كوى ساياشلا ندى.

عاشيق حوسئين -منيم حئسابيما هامى يا شيرين چاي وئرين- علاوه ائتدى. قهوه چى شميل

ديزلرينى قوجاق لاييب، باشىنى ديوارا سؤيكه ميشدى...

بوتون دوكان- بازار باغلانميشدى. گئجه دن بير نئچه ساعات كئچسه ده، هله ده حتم

كاروان ساراسيندا بيرجه نفر بئله ياتماميشدى.

بوتون موسافيرلر خئىروللانين اوتاغينا توپلاشيب، اونون صنعتكارليغيندان، اونون شؤهرتى نين بوتون

تبريزه ياييلماسيندان سؤز آچميشديلار...

خئىروللا ايسه چايخانادان چيخديقدان برى داغينيق فيكىرلرله سيغارى سيغارلا يانديرميشدى.

بيردن كاروان سارانين قاپيسى تاققا- تاق چاليندى. بير آندان عاشيق حوسئين الينده بير دولو

دسمال قاپينى آچيب ايچرى گيرنده، هامى بيرليكه آياغا قالخديلار. خئىروللا عاشيق حوسئينين

الينى اؤپمك ايسته بنده حوسئين اونا مانئع اولدو.

ايكى صنعتكار بير- بيرينى باغرينا باسدیلار.